

in haec illico respondit: *Ego vero gaudebam inprimis, hoc fungi munere, quo nimirum aliud non video accommodatius ad promovendam ex Sociorum Instituto tum Dei gloriam, tum publicam utilitatem.* Revocabat saepe in memoriam, sibi instituendos tradi, qui sive ad mercaturam, agriculturamve, sive ad quaevis alia civilis, aut militaris vitae munera, sive ad Tribunalia, sive ad Sacra Ministeria, pro sua quisque conditione, adscriberentur, tales fere futuri essent in constitutione Reipublicae, quales ipse tunc adolescentes effingeret. Tam frequenti, et seria meditatione de officii sui gravitate id assecutus est, ut quidquid semel fecerit in pueris gubernandis, nunquam facti poenituerit. Testis adhuc est Bononiae, quocum ille agens familiariter, persaepe asseveravit: *Nullius rei conscientia se sollicitari pro toto tempore, quo juventutem instruxit: quod si rursus eidem muneri praeesse imperaretur, non aliter praefaturum.* Uti que Guadalaxarenses Nicolai Pezae memoriam multis nominibus posteritati mandabunt; qui bono ipsorum tot annos egregia sedulitate insudavit.

JOSEPHUS RAPHAEL
CAMPOJUS.

Vir sapiens, certe inter primos nostri aevi; qui natus illo tempore, cum scientiarum sapor optimus in Novohispanis torpuerat; ipse sibi, nullo magistro, nullo ductore, palatum eruditum conformavit, optimasque litteraturae universae institutiones per se se solus detexit; omnino dignus est, quem in Mexicanis illustribus memoremus. Hic fuit Josephus Raphael Campojus, qui patriam habuit oppidum in Cinaloviis, quod indigenae vulgo appellant *Los Alamos* ob copiosas ibi loci populos; atque inde Campojus ipse patriam suam, aptato quidem nomine, latine Populopolim nuncupavit. Erat Populopolis ex illis remotis oppidis, quae adversus finitimos indigenas, Hispanae dominationi non subjectos, in praesidium excitabantur; atque a primis illis praesidiariis, bene de Rege Hispano, ac de publica re meritis, originem trahebat gens Campojorum. Haec sane, ut posita longissime a delicatulis opulentarum urbium moribus, tota coaeruerat, et se se perpetuaverat ex animosis, et praestanti vigore hominibus, qui quasi Spartanis legibus vivebant; quas tamen Christianae Religiones, omniumque pro victu, et honesto cultu rerum abundantia temperaverant. Et quan-
ti

ti sit nominis gens Campoja inter oppidi patri-
 tios, profecto argumentum est, quod apud ip-
 sam diversatus fuerit tempore non modico Jo-
 sephus Galvezius, Marchio Sonorae, cum a
 Carolo III. Rege Legatus, eam Provinciam
 perlustravit. Ex his erat Franciscus Xaverius
 Campojus, vir avita fortitudine magnanimus,
 ingenio clarus, et moribus honestissimus, qui
 et genuina humanitate benevolentiam, et justi-
 tiae propugnatione honorem sibi a civibus con-
 ciliavit. Uxorem duxit Andream Gasteluam,
 ibidem natam loco nobili; cujus familiam pri-
 mus in oppidum illud introtulit Gasteluus qui-
 dam, quem in suis famosis operibus commemo-
 rat Antonius Perezus, olim a secretis intimis
 Philippo II. Hispaniarum Regi: qui Gasteluus
 Philippo prius acceptissimus, ab ejusdem favo-
 re postea decidit, sibi que commorationis locum,
 atque ab irata fortuna per fugium in remotis Po-
 pulopolitanis quaesivit. Ac tempore proceden-
 te, fuere in cognatione cum Campojis, et Ga-
 steluis illustria nomina Mesarum, Imasiorum,
 Opotlae Comitum, Aldamarum, aliaque ex no-
 bilibus Mexicanis.

Xaverio Campojo, et Andrea Gastelua Pa-
 rentibus, quorum fuit matrimonium oppido foe-
 cundum, natus est Josephus Raphael decimo
 octavo Kalendas Septembres, anno 1723, fuit-
 que in ejusdem oppidi Paroeciali fonte ad Sa-
 cra regeneratus. Pueritiam egit, ut solent ple-
 rumque suppare in ejusmodi oppidis ab ele-
 gantiorum urbium strepitu remotioribus; qui-
 bus

bus in oppidis apud Americanos fere videas
 mores illos ingenuos, et nobilem sinceritatem,
 quae primaeva mortalium saecula distinguebant.
 Simplicissima probitas, hospitalitas, generosa
 largitas in propriis suis dividendis cum amico,
 cum vicino, cum paupere, sic etiam honestae
 libertatis amor, quae decet humanam Digni-
 tatem, obsequiosaque inprimis reverentia tum
 Summo Principi, tum ejus vices agenti cui-
 libet tributa; haec sunt virtutes ibi gentium
 pene vulgares. Atque ea de causa, qua Cae-
 sar ajebat, Belgas esse incolarum Galliae for-
 tissimos, quod nimirum ad ipsos raro com-
 meabant, qui ea, quae ad effoeminandos ani-
 mos pertinent, importarent; hac, inquam,
 de causat, in illa ab urbibus cultiorum homi-
 num distantia fortissimi juvenes adolescent. Pro-
 fecto ut alibi passim nemo est, qui velit inge-
 nio cedere; sic apud eas gentes nullum inve-
 nias adolescentem, qui se viribus inferiorem
 suppari fateatur. Maximam partem lacte, fru-
 mento, carnibus vivunt; sed longe nimium ab
 Apicianis condimentis, quae plus excitandae gu-
 lae, quam corpori nutriendo inventa sunt. Vi-
 tulum agitare, lacescere, spiculis confodere,
 cornibus adorientem lancea excipere, vel mira
 dexteritate corpus flectere, ac periculo se sub-
 trahere; ferocem eundem, et renitentem, sibi
 supponere, in ipsum inscendere, atque instar
 equisonum insidere, ac diu manere in pelle mi-
 ris modis versatili; firmiter in equo haerere,
 concitatissimo cursu properare, miraque in hoc
 ge-

genere facinora exequi, quae cernentes obstupescunt advenae talium insueti; pedibus etiam currere, luctari, saltare, nudis manibus pila ludere, varii generis arma tractare, gravem alutam vestire, ac cetera se protegere adversus finitimos in praelio saggitarios; haec sunt exercitia, quibus ibi terrarum juvenes instituuntur, et quibus excellere jam solent, cum vix annos pubertatis attingunt. Mirum certe non est, si ab his in tenera aetate institutionibus viri prodeunt ut corporis viribus fortissimi, sic animi dotibus honestissimi, cives Reipublicae utilissimi, datae fidei tenacissimi, ac Dominatoribus fidelissimi.

His moribus educatum fuisse Campojum, satis demonstrarunt et vires corporis, quibus a prima juvenia fuit famosus; et robusta illa virtus, qua toto suae vitae cursu fortunae semper inimicae occurrit interritus. Aetatis annum vix octavum attigerat, cum Mexicum a Parentibus ire jussus, milliarium iter fere mille, et quingentorum, fortis, et vegetus equitavit. Mexicum ingressus, paucos dies divertit ad cognatos; a quibus ex Patris imperio transivit ad Bethleemitas, quae familia Coenobitarum est, a quodam Betancurtio, egregiae sanctimoniae viro, in Americanis excitata. Gubernarat Betancurtii conscientiam Emmanuel Lobus, Jesuita Neocantaber, atque adeo Campoji civis, cum in Nova Cantabria sit Populopolis. Hic Lobus leges familiae constituendas Betancurtio conditori dictaverat; ad quarum normam prima ta-

lium

lium Coenobitarum institutio in id tendebat, ut pauperes a morbo recentes alerent, ac recrearent, donec illi penitus convalescerent. Postea vero utilitati publicae consulentes, postularunt, atque obtinuerunt, ut ipsorum curae adjungeretur puerorum Seminarium, quos in litteris elementariis erudirent. Ad hos convictores adlectus Campojus, et legere, et scribere, et calculum, ut puerorum est captus, brevi condidit sub Magistro, cujus nimia severitas, parum abfuit, quin illum cogeret, ut fuga sibi consuleret. Ab his autem translatus ad superiores litteras, grammaticae dedit operam in Divi Ildephonsi Seminario, semper ab ingenio laudatus, et publicis honoribus cumulatus. Erudendus inde philosophicis artibus, inchoavit curriculum anno 1737. sub Michaelae Quixano Praeceptore.

Fuerat Quixanus, antequam Societati nomen daret, celeberrimi nominis in jureconsultis Mexicanis. Ortus claro genere, atque illustrissimis cognationibus ad majora evectorum animo, mundanae vanitatis documentum habuit occasione nuptiarum, quas optavit, ac petiit, cum Virgine summae claritudinis; a quarum spe dejectus, in Jesuitarum tenuitatem se recepit, atque insigni animi demissione veluti repuerasce-re voluit, et consueta curricula Theologiae studiorum conficere. Hic ergo vir aetate jam gravis, atque in humana consuetudine affabilis admodum, et jucundissimi lepore; designatus ad philosophiam tradendam, extrema intolerantia,

P. II. D et fa-

et famoso Mexici rigore cum auditoribus usus est. Campojus autem excelso quodam animo a natura insignitus, liberalioribus, atque humanioribus institutis in patria educatus, et Ludi Magistri ad Bethleemitas duritie jam antea exagittatus; novum hunc Magistrum et verbis, et factis asperum, omnino sibi recusandum existimavit. Nimirum scintillabant in ejus clarissima mente praematurae cognitiones humanae ingenuitatis, quam Magistri debent suis auditoribus; assiduaolvebat cogitatione, se quidem hominem esse, Magistri similem, ratione utentem, nec supercilio, comminationibus, et flagris more servorum retundendum, sed benevolentia, et honestate proposita, more ingenui juvenis ad christianam, civilem, et litterariam institutionem alliciendum. Sed nondum erat ita castigato judicio, ut plane intelligeret, obedientiam iis deberi, qui te gubernant; nec idcirco licere subditis, ab officio deficere, quoniam ille, cui subsunt, rationem sui muneris exercendi vel non animadvertat, vel ignoret, vel etiam contemnat. Quamobrem cum sibi firmiter in mentem induxisset, ejusmodi Magistri severitate, ac rigore dignitatem humanam injuste laedi, prote-ri, et conculcari; clanculum praeripere se ab Seminario, et vitae rationem alteram experiri constituit.

Mortalium nemini consilia sua communi-cavit; solus aufugit; in angulo nescio quo tam-diu delituit, quoad togam, et trabeam, quae sunt alumnorum insignia, dissuit; panni rese-

mina vili pretio vendidit; galerum coemit, et sola inducula, nobilis ephebus, decimo quarto aetatis anno, pedes iter arripuit in Guadalupanas aedes tribus ab urbe Mexico milliaribus. Argenteis fibulis ibi divenditis, incertus, quo iret, viarum ignarus, fortunae se commisit, et fortuito via illa processit, quae ducit Tepotzotlanum. Sed post modicum itineris, operae pretium duxit calceos exuere, qui nullis constricti fibulis, plus incommodi, quam adjumenti peregrinanti afferebant. Iverat jam viginti fere milliaria, cum imprudens offendit in agrestem viduam, atque inprimis hebetem, cujus parva domus ruri erat Tepotzotlanum inter, et Quauhtitlanum, Audet illam alloqui, offert famulatum, de mercede conveniunt, et ecce Campojum ab litteris in obsequia domestica translatum. Ejus curae commissum illico fuit, aquam e puteo extrahere, porcis, et gallinis nutrimenta porrigere, aliaque id generis vilia, quibus nunquam assueverat. Verum haec servilia praestare officia non nimis patientiam ejus fatigabat; longe intolerabilius illi fuit, quod passim contendere, ac fervidis verbis concertare cum hera insipiente opus erat, quoties haec aut stulte jubebat aliquid, aut imperiose loquebatur. Campojus enim ab eo jam adolescentiae tempore miram gravitatem praeseferens, et summo indolis ardore conformatus pro vero, rectoque vel in minimis amplectendo, et propugnando; multis argumentationibus conabatur evincere, ut ab suis ineptis hebes vidua respi-

sceret. Atque inter plura ridicula in hoc ejus famulatu, quae postea narrabat viro sibi familiarissimo, vidit luce clarius, quam maturo consilio Tullius dixerit: *Turpe est, Sapientem ex insipientium sermone pendere.* Interea vero Christophorus Escobarius, qui Rector gubernabat Divi Ildephonsi Seminarium, et cui cum Campoji Patre, et cognatis peculiaris erat necessitudo; nullum non movebat lapidem, ut profugus adolescens reperiretur. Datis litteris per loca circum finitima, vulgatum ubique fuit, filium familias Mexici desiderari, cujus aetas, aspectus, conditio, statura, ut in re simili moris est, describebatur. Fama tulit nuntium ad agrestem viduam Campoji heram, quae suspicari jam coeperat, suum illum famulum et litteras edoctum, et longe aliter, quam apparebat, altum fuisse, atque educatum. Ergo re cum aliquo Jesuitarum Tepotzotlani clam communicata, litterisque nuntiis ab illo Mexicum ad Escobarium immissis; nulla mora in locum veniunt, qui cominus explorent viduae famulum; et patefacta fraude, in cognatorum domum profugus juvenis delatus est. Mira sane tum in Campoji cognatis, tum in Escobario prudentia eluxit: reducem humaniter excipiunt; de fuga interrogant; ille autem sincere, firmiter, et cum dignitate respondet: se quidem studiorum curriculum minime recusare; utique vero ab aspero supercilio, poenisque severissimis, certe indignis aut Magistro infligente, aut discipulo patiente, abhorrere. Omnino patuit,

ab eo

ab eo jam tempore iudicium adolescentis maturescere, ad eamque indolis firmitatem conformari, qua semper postmodum vixit, et quam demonstrabimus in sepulchrum severe intulisse.

Igitur Escobarius, communicatis consiliis cum Campoji necessariis, removendum esse constituit ab incepto illo philosophiae curriculo; cui sane ut insisteret post memoratos eventus, periculose, atque ægerrime cogereetur. Eo praesertim, quod jam proxime instauranda forent studia post autumnales ferias anni 1738, et renuntiatum philosophiae Magistrum Josephum Avilesium suavis indoles, et concinna urbanitas exornarent. Hujus Magistri benevolentia mire allectus Campojus, anteactisque casibus edoctus, animum serio advertit ad litteras, et continuo coepit, plusquam ea solent aetate adolescentis, excellere. Forte convenerant in auditoribus Avilesii plura ingenia non vulgaris magnitudinis; eaque inter Josephus Campojus, Didacus Abadius, et Josephus Huerta mirum in modum eminebant. Quanto fuerit Abadius ingenio, testantur ea, quae supersunt, ab hoc viro clarissimo sapientiae monumenta; cujus etiam vitam cum alius Mexicanorum scripserit elegantissimo stilo, et purissima latinitate, satis jam illustratum Abadium, nos ab ipsius laudibus abstinentes, relinquimus. Huerta vero, jam cum philosophiae studeret, aetate maturior erat; utpote qui Tolucae, quod oppidum est in Mexicanis, grammaticam, humanioresque litteras publice tradiderat, Magistri sui vita functi

D 3

suc-

successor: ut solebat Athenis ad Magisterium appellari, quasi in haereditatem legitimam, qui ex demortui Praeceptoris auditoribus caeteros antecelleret. Nec modica cum laude muneri satisfecerat; sed cupidus erudiendi se se Majoribus artibus, Mexicum immigravit, atque in Divi Ildephonsi Seminario suamet sponte alumnus, ad Avilesii discipulos annumeratur. Hic ergo aperta inprimis mente praeditus, et iudicii maturitate nimium quantum adjutus, totis conatibus in philosophicas litteras incumberebat, et cum Campojo vix pubescente, atque Abadio prorsus impubere, de palma certabat. Anno Magisterii secundo rapida febre correptus vitam posuit Avilesius, cuius oppido amabilis viri desiderium fuit discipulis omnibus acerbissimo luctui; sed renuntiato, qui locum impleret, Petro Realesio, viro summae diligentiae in rebus omnibus gerendis, obtineri quidem potuit, ut ab optimis institutis, quibus plus anno in studio cucurrerant auditores, omnino nihil deficerent. Campojus quidem quotidie crescebat in explicatione mentis; et superest oculus testis, qui apud nos asseruit: Campojum id aetatis juvenem ad supremum peripateticae laudis fastigium pervenisse.

Nec solummodo suos inter condiscipulos, aliosve ejusdem Seminarii alumnos famosum erat eo tempore Campoji nomen; sed occasione mutuae consuetudinis, et philosophorum certaminum cum aliarum scholarum auditoribus, facile fuit locus, ut extra domesticos pa-

tie-

rietes litteraria ejus gloria propagaretur. Constitutum fuerat ab Academiae Mexicanae incubulis, ut philosophiae dantes operam, tametsi Magistros alios audirent, suum quisque in propria schola, cuncti tamen ante destinatum privato gymnasio tempus quotidie mane publicos Academiae Doctores frequentarent. Opportunum sane consilium, tum ut honos accederet Academiae, tanquam communi scholarum omnium Parenti; tum ut juvenus abundantius institueretur; tum vero ut adolescentes, initis inter se amicitiiis, aniles quasdam narratiunculas de diversae doctrinae hominibus contemnerent; prodire in solem, et pulverem assuescerent; noscere se se mutuo condiscerent; a praeejudicatis opinionibus abstinerent: aliter enim non modico litterarum detrimento mutua partium odia de quisquiliis fere, atque tricis misere, ac foede nascuntur, foventur, inveterascunt. In illa quidem Academia totam horam quotidie communem Doctorem audiebant diversarum scholarum discipuli; et suam uniusque doctrinam alternatim sub eodem propugnabant. In his autem disputationibus nemo erat omnino, qui publica illa gymnasia celebraret, ac meritum Campoji non magnificeret. Praecipuas vero laudes habuit ab Ignatio Rocha, qui tum ibidem agebat Primarium philosophiae Doctorem, et postea conspicuis adactus honoribus toto vitae cursu, postremo vitam clausit ante annos aliquot Michoacani Pontifex, quod tertium est Dignitate in Novac-

D 4

Hispa-

Hispaniae Sacerdotiis. Eodem tempore, quo publice merebat Academiae Doctor, tradebat Rocha philosophiam in Seminario, cui nomen est Tridentinum, quia constitutum ad leges, et mentem Sacrorum Patrum, qui Tridenti convenere. Ibi Rocha instituebat juvenes ingenio claros, in quibus erat omnium primus ut doctrina, sic etiam amabili quadam morum facilitate, Valentinus Narrus, qui postea multis ornamentis ab singulari meritorum excellentia cumulatus est, hodieque inter primos Dignitate sedet in Mexicano Canonicorum Collegio. Narrus, et Campojus diversis instituti doctrinis, non infrequenter, communi apud utrumque gloria, sub Rocha communi Doctore manus in Academia conserebant.

Et sane omnibus vel naturae, vel doctrinae praesidiis instructus erat Campojus, ut primum sibi nomen ubi ubi compararet; ab eo enim tempore quamdam oris dignitatem praeserebat; miram a natura gravitatem acceperat, quin tamen ullum aut verbis offenderet, aut nutu contemneret; urbanissimum se se praestabat omnibus, etiam cum fervide disceptaret; clarissime, ac profundissime percipiebat, quidquid intelligendum sibi proponeret; admodum expeditus erat in iis enuntiandis, quae mente perceperat; alacer in primis, et nulla mora, cum propugnaret, argumentationis nodos dissolvebat, ea quidem evidentia, et perspicuitate, ut plerunque adversarius obmutesceret; cum autem ipse argumentaretur, efficacissimus, vehementissimus.

heulentissimus, et promptissimus erat, ut responsa refelleret. Has vero dotes, atque animi virtutes cumulabat sonora, suavis, et dignitate plena vox, cum ille defenderet; ut etiam, cum impeteret, elata, clamosa, indefessa, nunquam rauca, sed quae longo concertationis tempore fulminare semper videbatur. Ita sane cum ad stadii metam pervenit Campojus, acclamatum illi fuit tanquam insigni, et primi nominis peripatetico. Philosophiae coronidem imposuit publica thesium propugnatione; quo quidem die comparuit in palaestra litteraria, non ut ea solent aetate juvenes: nihil enim adversarios reformidavit; instar Magistri doctrina ornatissimi locutus est, ac sui admirationem apud omnes excitavit. Quod profecto fuit argumentum, in postrema praemiorum distributione justissime pronuntiasse Magistrum Realesium, a quo tot inter alumnos, ingenio praestantes, honorem primarii Campojus individuum cum Abadio nactus est.

Sed erat Campojus ex his adolescentibus prudenti, et solido consilio, quos nec fortuna inebriat, nec rerum scientia; ut vel mundanis honoribus, vel novis eruditionibus, animi salutem posthabeant. Quare appellatus a Numine in Jesuitarum tenuitatem, continuo valedixit Parentibus, et spei Dignitatum, quas a doctrina, et genere ipsi aliquando fore debitas, nemo unus dubitabat. Sexto Kalendas Decembris, anno 1741. Tepotzotlanum contendit, ubi post biennium religiose confectum, et tria

vota de more nuncupata, politionibus litteris in ejusdem Collegii Seminario vacavit. Et hic, maturescente in dies judicio, repente affulsit Campoji menti lumen, quo solo duce, velut a tenebris eripuit se se, nec alio jam opus habuit Magistro, ut universae litteraturae saporem in vero, et genuino sensu persequeretur. Ut fuerat acerrimus in philosophicis disputationibus, quod supra demonstravimus; colebat, ac magni aestimabat Aristotelem, cujus alumnus idcirco se crediderat, quoniam jurgio contendere, ac vociferari super paucis thesibus, fere non utilibus, in gymnasio didicerat. Ab hoc mentis obsequio, quod peripateticorum Principi tribuebat, obortum illi est desiderium, ipsius rhetoricam, et poeticam legendi. Quod cum intente faceret, omnino attonitus vix oculis praestabat fidem, quam alius esset Aristoteles, quem modo legebat, ac meditabatur, ab illo Aristotele super inanibus pugnare, quem ipse sibi mente finxerat a falsis eorum narrationibus, qui se se Principis philosophorum sectatores profitebantur. Ejusdem Aristotelis Topica, quae suavissime, copiosissime, atque ornatissime Tullius conscripsit, volebat intento animo Campojus: a quibus, ut ab Academicis, aliisque libris Romani Oratoris, mirum est, quanta lumina in suorum studiorum usum exhausserit. Ita quidem solo suo judicio, nulla Magistri voce, perfectissime assecutus est, quantum intersit inter verum Sapientem, et perpetuum de inanibus disputatorem. Atque ab iis pro-

profecto sanioris litteraturae velut exordiis, eo praesertim nomine magnificet Aristotelem, quod sive rhetorica, sive poetica, sive logica, sive politica, sive alia quaevis tractasset; totus fuerat philosophus iste, ingenio sane maximus, in solida veritatis indagatione.

Potissimum autem valuit, ut praecelsa hujus adolescentis mens magis, magisque illustraretur, profunda illa meditatio, quam in optimi saporis auctorum lectione adhibebat. Solus in horto domestico quadam die spatiabatur, manu tenens nescio quem Ciceronis librum, certe ex philosophicis, quem intentissima cogitatione secum volvebat; cum repente delibutus incredibili gaudio, quadamque lucis novitate velut in aliam regionem introlatus, exclamavit: *Hic profecto vir mentis est solidissimae in suis argumentationibus! Hic inter primos doctrina, quos unquam habuit litteraria respublica, totis erat conatibus, ut veritatem assequeretur! Sanctam veritatem! Quandonam resurget illa aetas aurea, cum homines erimus ita sinceri, ut in disceptationibus interdum fateamur, id quidem dubito, id fere non assequor, id penitus ignoro?* Ab hoc temporis momento nihil fuit in Campoji studiis nisi omnino solidum, atque a praedjudicatis opinionibus defaecatum: et hinc amplissimae immensitatis pelagus ad rectam in omni scientia ratiocinationem mente prospexit. Quare solemne semper habuit, quidquid legeret, quidquid condiscere aggredere; veritatem ubilibet expiscari, omnia minutatim inquirere,

rere, intricata enucleare, certum a dubio discernere, inveterata hominum praejudicia contemnere, ab una in aliam cognitionem progredi, parum consentanea vocabula eliminare, quae nimirum propositam quamvis thesim implicant, atque obscurant. Quibus profecto institutis, quantus postea fuit Campojus vel in politioribus litteris, vel in philosophicis, vel in theologis, vel in geographicis, vel in geometricis, vel in Morum scientia, vel in arte sanissime judicandi, vel in Sacra eloquentia, vel in omnigena eruditione (in quibus certe omnibus fuit vir mirae magnitudinis) quantus, inquam, in his fuit, totum semet conformavit ipse sui discipulus, et Magister. In latinae linguae, cui tunc repetendae dabat operam, elegantia, nitore, ac puritate, ut etiam in assidua primi nominis auctorum lectione, atque eruditissima ipsorum cognitione ita excelluit, ut quanquam Musae nonnihil hoc in genere faverint Novo hispanis; illi tamen parem ullum habuisse hoc saeculo Mexicana Societas non videatur. Satis Italis notus est Didacus Abadius ab suo Carmine de Deo, quod eleganti, atque admodum propria latinitate scripsit: hic ergo in quadam Ludicro-seria dissertatione, quam typis italicis commisit, luculentum affert testimonium de Campoji familiaritate cum optimo quolibet in Latinis antiquis; ut etiam de prodigiosa facilitate, qua tenebrosos, atque implicatos aliquorum locos planius prae quovis interprete, ac dilucidius explicabat. Superest Mexicanus al-

ter

ter, qui purissimus et ipse, ac venuste facillimus latino calamo, saepius apud nos asseveravit: hac in laude Campojum ad Sadoletos, Mureros, Aguileras, Cordaras, jure merito annumerandum.

A Musarum delitiis ad philosophiam repetendam missus est Angelopolim; et post annum translatus ad Sanluisienses in Potosinis, grammaticae Magister. Muneris gravitatem, atque ipsi satisfaciendi rationem omnino intelligebat: proinde totis incubuit viribus in adolescentium suae curae commissorum institutionem. Eos quidem praeceptis, cohortationibus, et viis omnibus, quae dignitatem hominis ratione utentis non dedecent, ad studium alliciebat; et rei grammaticae utilitatem, ut eminentem litteraturae fabricam superimponerent, praedicabat. Sed potissimum praecipue exemplo: indefessam enim, atque alacrem Magistri operam, in libris diu, noctuque desudantis, aut ipsi coram intuebantur, aut ab oculatis testibus inaudiebant. Habuit in auditoribus praecipue charum ob judicii maturitatem, et miros in his litteris progressus, Joannem Franciscum Iracorrium, post annos aliquot ad Socios adscriptum; quem et nos ab animi fortitudine, ac religiosis moribus praestantem, suo loco describemus. Per id temporis justa fuere Sanluisii persoluta Philippo V. Hispaniarum Regi; ac funebrem orationem ab robusta eloquentia, et nitida latinitate celebratissimam Campojus publice pronuntiavit.

Post

Post muneris biennium summa cum laude confectum, appellatus est Mexicum, ut in Divorum Petri, et Pauli Collegio cursum Theologicum inchoaret. Multam hoc in genere doctrinam, immensamque in scientiis aliis eruditionem attulerat: quam sane affatim consummavit, opera studio data diligentissime, a quo nihil fere vel diu, vel noctu cessabat; nisi vel domestica disciplina, vel mortalis infirmitas ab libris reluctantem avelleret. Nullum erat in humanis oblectamentum, nisi litterarium quid saperet; quod sua cura Campojs dignaretur, vel quod ejus curiositatem aliqua ex parte titillaret. Omni alia solutus cogitatione, semper totus erat, quasi rerum humanarum, et suimet oblitus, in libris evolvendis, et profundissime commentandis. Qui sane animus mirandum in modum alienatus, eo jam devenerat, ut interdum objurgatus a Collegii Ministro, quod, aere campano vocante, ipse non venisset in comitatu Sociorum; suis duntaxat intentus cogitationibus, Campojs responderit; Audi, Pater, elegantissimam Tullii periodum, vel mirabilem Euclidis demonstrationem, vel oppido solidam Petavii doctrinam, vel tale quid afferret liber, quem tunc forte manu tenens meditabatur. Diurnam suam commorationem, quibus praesertim diebus ab schola dabatur otium, fere fixerat in domestica bibliotheca; quae quidem erat summae amplitudinis ab optimi nominis auctorum copia, tum quos remotissima laudavit antiquitas, tum quos christiana saecula usque ad exitum decimi
sexti

sexti Magistros coluerunt: eorum autem auctorum, qui ab eo tempore ad nos floruerunt, certe omnes principes ibidem reperires. Atque id quidem in omni scientiarum genere, vel sanctae religionis Doctores, vel Theologos, quos vocant *Scholasticos*, vel quos *Polemicos*, vel Jurconsultos, vel de Christianis moribus quoquomodo agentes, vel sacrae eloquentiae Magistros, vel historicos, vel omnium nationum, et linguarum oratores, et poetas, vel philosophos, vel criticos, vel mathematicos quaereres. Imensum hunc thesaurum assidua manu versavit Campojs, atque in supparum notitiam traxit librorum multos, qui diu dormierant in pluteis oblitifere, ac lectoribus intacti. Usu vero quotidiano tantum denique valuit, ut totam bibliothecam, quanta erat, perfectissime nosceret; nec minimum haereret, cum rogaretur, quo loco situs, aut quantae molis, aut quanti meriti esset, aut quid agitare unusquilibet ex illis auctoribus? Multus etiam tractavit geographicas tabulas, et pulcherrimos globos totius orbis descriptionem continentes, longam jam aetatem intactos, et fere teredinibus derelictos. Ab hoc nondum viro Campojo quamplurima biberunt lumina in studiorum communiione (ut de mortuis duntaxat loquamur) Galianus, Abadius, Clavigerus, Parregnus, Alegrius, Cerdanus, Davila, Cisnerus, alique ingenio clarissimo adolescentibus, qui tum temporis ad novam scientiarum informationem feliciter erupere in Mexicanis. Quos quidem, tunc adolescentes, cum
po-